

Barnbegränsningen

Den påvliga kommissionen om befolkningsproblemen

Den kommission påven Johannes XXIII tillsatte för att få en bild av befolkningsproblemen och vad som kunde vara godtagbara födelsekontrollmetoder träffades en gång 1963 och två gånger 1964. Mot slutet av Andra Vatikankonciliet utökade påven Paulus VI kommissionen till att omfatta femtioåttio ledamöter. I kommissionen ingick då gifta par, kvinnliga lekmän, teologer och biskopar. Det sista dokumentet som utgavs av konciliet var *Kyrkan i den moderna världen (Gaudium et Spes)* innehöll en mycket viktig del med rubriken "Att fostra äktenskapets höga värdighet" (1965, nr 47-52) som diskuterar äktenskapet ur ett personalistiskt perspektiv). Det "ansvarsfulla föräldraskapets plikter" bekräftades men klarläggandet av var tillåtna och otillåtna former av barnbegränsning reserverades för påven Paulus VI. Efter konciliet avslutande hölls ett fjärde och femte möte för kommissionen som utökades än en gång till att också omfatta sexton biskopar för att tjänstgöra som verkställande utskott under våren 1966 i Rom. Kommissionen var bara rådgivande men färdigställde en av majoriteten medlemmar godkänd rapport till Paulus VI med förslaget att han eventuellt skulle kunna använda sin auktoritet för att godkänna åtminstone någon form av kontrakception för gifta makar. En minoritet medlemmar motsatte sig rapporten och färdigställde en egen rapport till påven parallellt med majoritetens.

En i kommissionen mycket tongivande teolog som ställt sig bakom majoritetsuppfattningen var fader Joseph Fuchs, s.j. Han var professor vid Gregorianska universitetet i Rom och ledande företrädare för den proportionalistiska etiken som anser att en mänsklig handling inte kan värderas enbart efter sitt moraliska innehåll, vilket innebär att man förnekar att det finns mänskliga handlingar som är onda i sig själva. Denna moraliska teori förkastades senare av påven Johannes Paulus II i encyklikan *Sanningens strålgång (Veritatis Splendor, 1993, 68 - 70)*. Påven Paulus VI verkar ha tvekat om kontrakceptionen i sig var av ondo eller om medel som förhindrade ägglossningen (Marks 2004) var aborterande.

Påven Paulus VI utgav *Humanae vitae* efter ytterligare två års studier och efterforskningar. Alla tvivel på att de hormonella anti-ovulanterna också var aborterande kunde därmed avföras. Han förklarar varför han inte

godtagit uppfattningen i kommissionens majoritetsrapport när han (1968, nr 6) skriver att han tvingats göra en personlig bedömning i frågan "eftersom vissa uttalade positioner och kriterier för en lösning på denna fråga kommit fram som var avvikelser från den moraliska lära om äktenskapet som utan avbrott lärts ut av Kyrkans magisterium"; det här var inte en ny undervisning från Paulus VI:s sida utan snarare en sammanfattning av ett konsekvent fördömande av kontrakceptionen i överensstämmelse med vad flera tidigare påvar offentligt uttalat.

Även om försök gjorts att hänvisa till argument som på ytan skulle vara uttryck för *sensus fidelium* är det klart och tydligt att den principen inte är beroende av den allmänna opinionen (Gaillardetz, 2003). Det är snarare ett vittne till den uppenbarelse som hör till evangeliet och Kyrkans undervisning. En mer passande benämning av principen är *sensus fidei*. Det innebär att den vanliga frågan från media om "hur stor procentandel av katolikerna som anser att preventivmedelanvändningen är fel?" inte hör hemma i *sensus fidelium*. Frågan borde ställas till de katoliker som strävar efter att leva tron i praktiken och att frågan egentligen borde formuleras på ett annat sätt: "Vad har som Guds Ord, uppenbarat i Jesus Kristus, överförts till er genom den kristna gemenskapen i alla tider i fråga om kontrakceptionen?" Katolikernas "trosintuition", *sensus fidei*, är alltså det samlade vittnesbördet som medlemmar i Kyrkan ger om den tro som överförts till dem genom Kyrkan, och som de gradvis kommit att förstå och godtagit i sin bön och det kristna livet genom den Helige Andes upplysning.

Ligger det i den allmänt hyllade "nya insikten om den mänskliga sexualiteten", som de som godtar preventivmetoderna fortfarande tar för given, en uppfattning att dess källa faktiskt återfinns i evangeliet och även i vördnaden för Skaparen, eller finns källan i inflytandet från den sekulariserade kulturen som framhåller tekniska modeller som svar på alla de problem som människor möter? Om det ökade utnyttjandet av kontrakceptiva metoder bland katolikerna hade resulterat i en motsvarande ökning av stabila äktenskap, skulle man möjligen ha större anledning att se metoderna som förenliga med evangeliet, men skilsmässofrekvensen bland amerikanska katoliker har i själva verket gått upp till ungefär 25 % i jämförelse med de cirka 35 % som noterats för befolkningen i allmänhet. Relevant i sammanhanget är att jesuitfader Lestapsis, som hörde till den påvliga kommissionen men som var en av undertecknarna till minoritetsrapporten, hade förutsagt just dessa konsekvenser om Kyrkan skulle godkänna metoderna för kontrakception.

Kyrkans historia visar att de kristna först gradvis inser vad som är evangeliets moraliska sanning. Det tog till exempel århundraden för undervisningen om mänsklig jämlikhet att övertyga Kyrkans medlemmar att slaveriet, rasismen och sexismen är oförenliga med människans värdighet. Om nu preventivtänkandet i vår tid accepterats av många kristna av skäl som går tillbaka på moderna ekonomiska förhållanden och sexliberalismen i stort, är en sådan bakgrund ändå inte något bevis på att Kyrkan har fel i sin undervisning. De olika preventivmedlen och deras användning i praktiken har också fått sitt stöd i proportionalismen och i "rätten att ha en avvikande uppfattning" som föreslagits av en del framstående katolska teologer från tiden efter Andra Vatikanconciliet. Det mediala utrymmet har här ofta varit större än det som tillägnats positiva förklaringar av de skäl Kyrkan har för sin lära.

När det gäller det tidigare citerade argumentet att Paulus VI varit rädd att försvaga den påvliga auktoriteten, kan det säkerligen sägas att S:t Petrus' efterträdare alltid haft anledning att beakta sådana farhågor. I det här fallet måste det ha varit uppenbart när traditionen vägde så tungt mot en förändring av Kyrkans lära på detta område. Ändå måste Paulus VI ha varit medveten om hur riskabelt detta ytterligt impopulära beslut skulle visa sig vara.

Ur Health Care Ethics, a Catholic Theological Analysis, av Ashley, DeBlois och O'Rourke, 5:e upplagan 2007, Georgetown University Press, sid 77 - 78; översättning, Göran Fäldt för Katolska utskottet för äktenskap och familj, mars 2019.